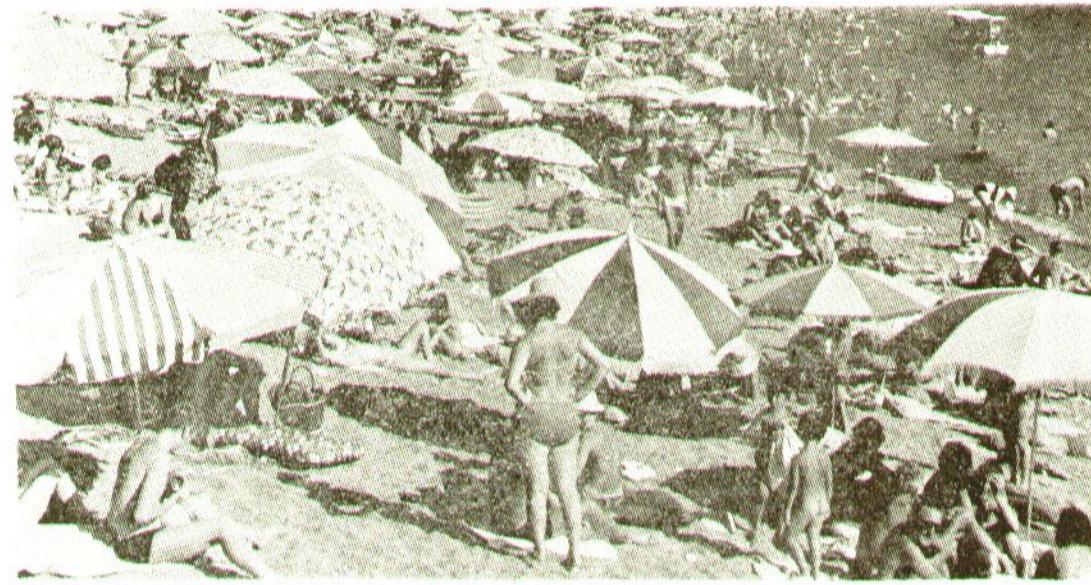

ДА ИЗ НЕБА СИТНА КИША ПАДНЕ...

ОВИХ ДАНА ПОЗНАТА БУДВАНСКА ПЛАЖА „МОГРЕН“ (на слици) пуне је као око. Велики број домаћих и страних гостију — а има их више него што „метропола црногорског туризма“ има становника — проводи по неколико часова дневно на овој ситнозрнастој пјешчаној плажи — алем камену у бисерном џердану од двадесетак плажа на будванској ривијери.

Прекривена разнобојним сунцобранима, плажа подсећа на грандиозни вашар: чини се да читав простор до самог мора они прекривају, тако би не само ситној киши, већ и пљуску они одољели.

(Снимио: В. Ракочевић)

Приморске новине

лист ССРН општине Будва

излази петнаестодневно

ГОДИНА IV ◇ БРОЈ 63. ◇ 10. АВГУСТ 1975.

ЦИЛНА 2 ДИНАРА

ИЗ РАДА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

АНАЛИЗА ПЕРИОДИЧНИХ ОБРАЧУНА

Скупштина општине је 31. јула одржала сједницу. И овог пута материјал је био обиман и интересантан, а одзив делегата примјеран. У прошлом броју „Приморских новина“ презентирана је садржина већег броја скупштinskiх докумената, па ћемо овом приликом информисати читаоце само о преосталим материјалима.

Донијета је нова одлука о општинским органима управе и Комунално-стамбеном предузећу дата сагласност на тарифе за вршење лучких и услуга одвоза смећа, којом се њихова цијена повећава за 17%. Усвојена је нова тарифа такси услуга. Одређен је најманији износ новчане накнаде за практичан рад ученика у привреди и образована арбитража за радне спорове, а измијењена је и одлука о порезима грађана, утолико што обveznici пореза по основу издавања земљишта у закуп радним организацијама у циљу отварања кампова плаћају порез уместо по стопи од 50% по стопи од 25%.

Усвојена је и одлука о установљењу новембарске награде, као и информација о отварању првог разреда гимназије у Будви и школској 1975/76. години у оквиру гимназије „Ђорђе Лопићић“ из Цетиња и отварању подручног одјељења другог разреда опште средње школе са усмјерењем на туризам и угоститељство у оквиру Школског центра из Тивата, уз овлашћење Извршног одбора да ради извршења овог закључка предузима све потребне мјере.

Посебну пажњу је изазвала анализа периодичних обрачуна основних организација удрženog рада из привреде, и поред тога што је обухватила само период

за прво тромјесечје ове године. Привредна кретања у овом периоду била су и даље под утицајем нестабилног тржишта и јони неусклађених мјера у области економске политке, иако су ове појаве, под утицајем друштвених мјера и интервјуираја, показивале тенденцију смиривања. У овом периоду и даље су биле изражене друштвене мјере у правцу мијења постојећег стања у области друштвено-економских односа, са израженим напорима за остваривање антиинфлационог програма и спровођење уставних начела у организацији и управљању у удрženom раду.

Привреда као цјелина, и поред тога што нијесу обухваћене четири радне организације, остварила је позитивне резултате пословавања, изражене кроз брз раст укупног прихода (индекс 212), дохотка индекс 140), друштвеног производа (индекс 133), средстава за бруто личне дохотке (индекс 126), остатка дохотка (индекс 234) и нето личних дохотака (индекс 119), уз раст запошљености од 3%.

У расподјели друштвеног производа изражене су биле позитивне тенденције кроз бржи раст дијела за радне организације (индекс 135) од раста дијела за заједницу (индекс 126). У расподјели дохотка учешће обавеза опада са 16,84% на 15,68%, бруто личних дохотака са 72,86% на 66,53%, док, наспрот овоме, расте учешће остатка дохотка (потенцијалних средстава фондов) са 10,30% на 17,79%.

Просјечан исплаћени нето лични доходак по радни-

ку износио је 2.457,00 динара, што је за 19% више него у истом периоду прошле године. Овакав раст личних доходака био је праћен растом дохотка (40%) за привреду као цјелину. Код радних организација које су пословале с губитком раст личних доходака не везује се за доходак, јер један број радних организација има губитак на супстанци и из неоствареног дохотка, што, са своје стране, дестимулативно дјелује и утиче на повећање губитка.

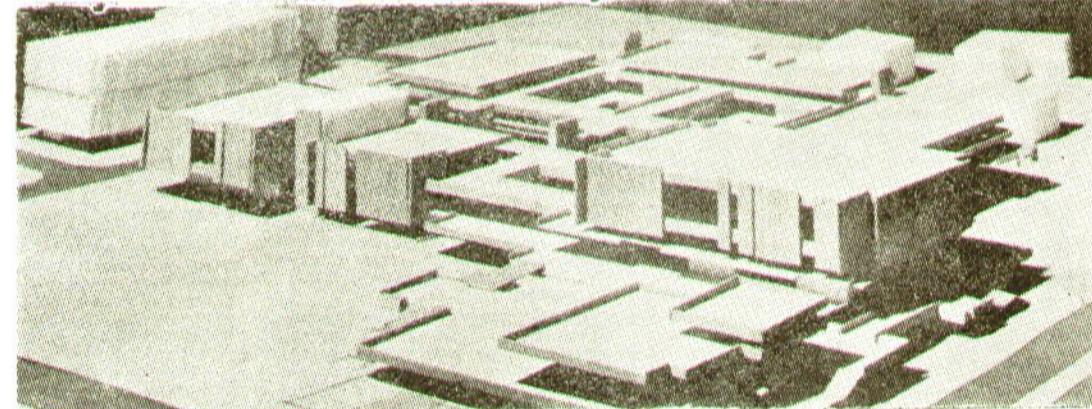
Д. Ј.

НЕИСТИНИТО И ТЕНДЕЦИОЗНО

Изврши одбор Општинске конференције ССРН расправљаје о тексту „Најезда птица ругалица“ који је објављен у „Илустрованој политици“.

Повинар Драшко Бубрешко је у напису, изнапојен да је женским особама, посебно оним без заштите, боравак у Будви несигуран. У опасности су да буду напасоване, малтретиране, чак да им се трагу златни ланчићи с врате и дјелови одјеће док бораве на плаџи. У тексту се наводи да је позната естрадна умјетница Нада Кнежевић била изложена малтретирању, те да су виновници тих нечасних поступака младићи са стране: Цетињани, и други.

На састанку је речено да Бубрешко о свему томе није разговарао са било ким од кога би могао добити истиниту информацију. Његово писање је оцјењено као неистинито, неодговорно и тенденциозно. Скуп је информисан и о томе да је овај повинар на почетку сезоне Будву представио као туристичку општину која спутава рад приватних угоститеља. Он се ни тада није обраћао званичним лицима да би се упознао са правим стањем ствари и са овом комплексном проблематиком која је несумњиво за будванску општину и осјетљива дјелатност.

ГРАДИ СЕ ТРЖНИ ЦЕНТАР

На слици је макета будућег тржног центра у Будви који ће захвати површину од 12.000 квадратних метара и бити трећи по величини у нашој земљи, а први те врсте на обали Јадрана.

Камен темељац тржног центра постављен је крајем новембра мјесеца прошле године, у оквиру тридесетогодишњице ослобођења овог краја. Од тада радове изводи издавајући инвеститор „Новотехника“ из Новог Сада, које је и инвеститор овог објекта.

У првој фази треба да се подигне модерна хладилача са уређајима за дубоко замрзвање, продавнице рибе, воћа, поврћа, млијека, меса, млекних и сухомеснатих производа, као и затворена зелена пијаца, која ће у два етаже захватити око 2000 квадратних метара. Када ти радови буду готови — а стајаће око двије и по милијарде старих динара — омогућиће се неупоредиво боље снабдевање становништва и многобројних туриста свим прехранбеним производима.

В. Р.

ЗАШТИТА ЧОВЈЕКОВЕ СРЕДИНЕ

ЗАШТИТА ЧОВЈЕКОВЕ СРЕДИНЕ од животног је значаја за опстанак човечанства. У историјском развоју природа је била стални чинилац одржавања равнотеже организма у простору. У след пораста популације и техничког развоја човјеков утицај на околнину попримио је супротне димензије: у борби за опстанак и благоштање људи су непрестано повећавали притисак на средину искоришћавањем извора природних богатстава, дјелним чим овладавањем законима природе и мијењањем физичког лика земље изнад разумних граница. Такви процеси довели су до кризе човјекове средине. Београд, Зеница, Сарајево, Љубљана, Загреб постају за човјека све несношљивији, и он тражи спас у природи — одлази на море или у бруда.

Иако на први поглед сасвим наивне, те појаве у нашој општини указују на већ неопходну друштвену интервенцију да се спријечи све што је непожељно, односно да се побољшају здравствени и други услови живота, што је, између остalog, преслов да и даље будемо водеће туристичко подручје у нашој Републици.

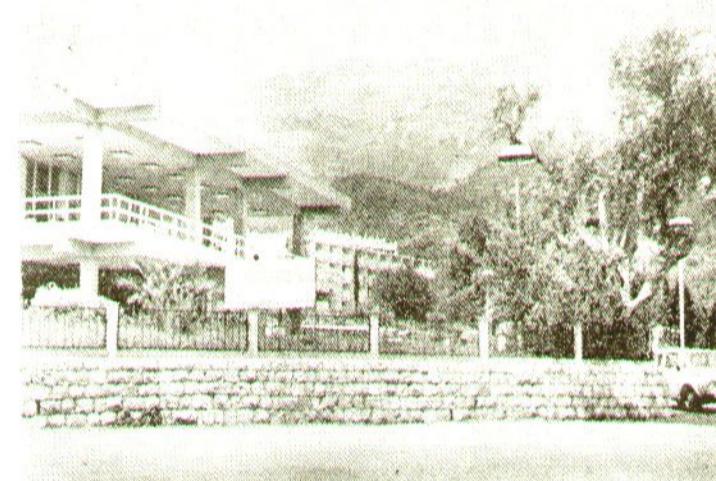
Устав гарантује грађанима право на здраву и недеградирану средину, која им осигурана незагађен ваздух, чисту пику воду, незатровану храну, заштиту од свих штетних утицаја на физичко и психичко стање, као и одговарајуће коришћење природних добара — мора, ријека, језера, плавина и другог животног простора. То подразумијева предузимање превентивних мјера и акција за унапређење заштите и контроле човјекове средине и обавезу сваког појединца да учествује у борби против загађивања атмосфере, посебно мора на нашој ривијери, прекомјерне буке, а за што буљу заштиту урбаних и руралних простора.

У нашој општини не пријети опасност од затрованости ваздуха, али не можемо бити ни приближно задовољни чистоћом обале и приобалног појаса, где је на десетине хиљада купача у сезони дјелимично угрожено због одсуства канализације. А познато нам је да је чистоћа и бистрина мора гарант наше све боље будућности.

Будванској ривијери недостаје канализација. Када сунце грије, задах из септичких јама се брзо шири, а када се оне послије кише излију опасност по здравље људи је још већа. Очигледно је да се инфраструктури морамо дати право место да бисмо држали корак с туристичком потражњом, односно да бисмо побољшали туристичку понуду.

Заштита природе, љепоте пејзажа и предјела једна је од првих дужности друштвене заједнице и сваког појединца. Успјех у томе може се постићи само удруженим, организованим и планским акцијама за сваку регију. Чинијница је, међутим, да је наша обала на цијелом потезу оптерећена ранама некултурног односа према природи и вишевјековном стваралаштву у архитектури, урбанизму и руризму. Јадранско море — као природни извор људске хране, привреде и туризма — све је загађеније, што је веома алармантно ако имамо у виду да је код нас основни, а често и једини чинилац привређивања, запошљености и развоја. Ако се то зна, онда није тешко схватити један од основних задатака свих туристичких организација, друштава, „Монтенегротуриста“, те свих наших грађана заинтересованих за туризам, да обезбиједе сталну заштиту свих природних и културно-историјских знаменитости наше ривијере.

С. Паповић

Центар младих у Бечићима

Јединствено одмаралиште

МЕЂУНАРОДНИ омладински центар у Бечићима јединствено је одмаралиште у нашој земљи и једно је од највећих у Европи. Подига га је прије шест година Биро за међународну размјену омладине и студената Југославије и од тада сваке године, од почетка априла до новембра, у њему лjetују млади из наше и још десетак европских земаља.

Центар чини комплекс од неколико зграда. У густим маслињицама налазе се павиљони који располажу са 600 лежаја. Свака соба има купатило, терасу с погледом на море и свак потребни комфор. Ту је још ресторан са 400 сједишта, бифе, велика тераса... У току сезоне у приватним собама закупи се још 100 лежаја да би се смје стили млади из Чехословачке.

— Наши капацитети већ давно су попуњени — рекао нам је Слободан Шћепановић, управник Центра. — Тренутно овде бораве двије стотине Југословена, по стотину Мађара, Румуна и Чеха и Словака, по двадесетак Холанђана, Польака, Западних Немаца и Руса.

Млади овде лjetују под веома поволним условима. Цијеца пансиона у предсезонији износи 69, а у јулу и августу 92 динара. При доласку у Бечиће и одласку кућама, млади користе омладинске чартер летове где им је обезбијеђен попуст од 30 до 40% у односу на стварну цену.

— Код нас углавном борави студентска и радничка омладина, — каже Шћепановић. — Омладинци долазе у групама, и остају од седам до 21 дан. Трудимо се да младима не буде досадно, па наш програм припремамо тако да преко цијelog дана буде разних активности у изобиљу.

За тениским столом затичемо Вјечеслава, студента из Варшаве, и Ханса, радника из Минхена. На асфалтираном терену за мале спортиве Румуни и Мађари играју кошарку. У пливанju се свакодневно надмећу совјетски студенти и млади Холанђани.

— Организујемо разна такмичења, паравно незванична. Увијек има доста публике и бучног навијања, али и правих спортичких борби. Овде се сви воле и поштују, и смета то што је неко из со-

цијалистичке, неко зи капиталистичке земље, што је неко студент, а неко радник. Овде су Игор и Јанош другови, Ержебет и Ирена добре пријатељице...

Не приређују се овде само спортске приредбе. Забавно је и у вечерњим часовима. На тераси свира оркестар „Ренесанса“, бира се „Мис Центра“, „Први глас Центра“ и слично. Приређују се и националне вечери, маскенбали, редовно се прослављају национални празници земаља, чији млади овде лjetују.

Циљ екскурзија, је упознавање наше земље, њених природних, привредних и других потенцијала. Често одлазимо у Цетиње, у фабрике „Обод“ и „Кошута“, у титоградски Алуминијски комбинат и творницу „Радоје Да кић“, затим у Никшић, Котор и Херцег-Нови. Долазе и професори Београдског универзитета који младима говоре о нашем друштвеном систему и економском развоју. Добре односе одржавамо с омладином Будве и других општина, размјењујемо искуства и помажемо локалне акције.

У вријеме када је мање омладинаца из Европе, када је предсезона, овде се приhvataju ћачке екскурзије. Рачуна се да у том периоду продефиљује и до 13.000 ученика из свих наших мјеста од Триглава до Ђевђелије.

У Центру, који представља букет младости и интернационализма, увијек је живо. Весеље, пјесма, и смијех — то је оно чега има највише. Ничу познанства, пријатељства, трајна и нераскидива другарства, која само младост може да искљује. Склопи се и по неки брак, паравно интернационални. За мржију и тугу овде нема мјеста, као ни за пессимизам било које врсте. Ко не вјерије да је тако, нека дође, поручују млади из Међународног центра у Бечићима, одмаралишта које је најпосјећеније на Црногорском приморју.

С. Греговић

КОД СУДИЈЕ ЗА ПРЕКРШАЈЕ

НЕПРИЈАВЉЕНИ ХОЛАНЂАНИН

Општински судија за прешаје изрекао је казну затвора на годину Хондуску Герарду дес Јану, графичком раднику из Скаковца у Холандији, због тога што је непријављен боравио више дате на подручју наше општине.

Јак је дошао у Југославију 21. јуна и од тада је, непријављен, путовао углавном на селским мјестима. Првог јула милиционари су га нашли у окојини Будве и пријавили су га за прекршаје.

Тако је прекинута „маршуја“ Холанђанаца аутогаџе, који се кретају између Будве, Бијељине и Цетиња, и по околним селима, где је проводио ноћи у „шуми“. Код њега је пронађена велика фото-камера са телескопском необичајном за туристе коју није пријавио на царину приликом улaska у нашу земљу.

Холанђанин су право примијетили сељаци из Побора, који су јавили Одјељењу унутрашњих послова да у близини његовог села борави необичан турист.

— Мада је ријеч о врло сумњивом лицу, морао сам да га казним за прекршај непријављивања боравка у нашој земљи — каже судија Драго Станковић. — Холанђанин већ други пут посјећује нашу земљу, где, наводно, снима пређеле зато што је љубитељ природе и фотографије!

УДВАРАЧ СА БРИЈАЧЕМ

ДРАГО СТАНКОВИЋ, репетијор је ових сача необичан случај — Путнича Вујчић (20), каратаџиста из Титограда, покујао је да приволи на љубав В. Д. продавачицу сувенира у Будви, коју до тада није познао.

Он је почетком јула упао у продавницу сувенира у хотелу „Славија“ и трајко од продавачице да изаде с њим. Потош је она објавила предлог Вујчићу да почне да пријети убиством, држећи у руци бријач и метални бокс. Дјевојка је пошла рецепцији хотела и убрзо је стигла патрола милиције и повела необичног љубавника.

Пошто је пријављеном судију пријавио да је пријети дјевојци, али да се само шалио, „на је у томе мало претјерao“.

ко же за њу није питао на царини, па сам мислио да је не треба пријављавати.

Ако је стварно станица служила само да настакне са поројицом, онда је то, свакако, велики луксуз. Ипак, коначну ријеч даће судија за прекршаје.

КАЗНА ЗА НОКАУТ

АЛЕКСАНДАР АНДРИЋ радио је из Петроваца, кажњен је са 15 дана затвора због тога што је 28. марта ове године, послао завршетка сједилице Општинске конференције Савеза Комуниста, физички напао и изудараса Милу Павловића, тада радионика из Петроваца. Обојица су били чланова Општинске конференције СК, а спор је избио послаје завршетка сједилице, када су расправљали о кадровској ситуацији у радиој организацији „Палас“ у Петровцу. Тада је, Андрић наводно, рекао да га приликом обривнице његовог радиог мјеста нико није консултовао, а Павловић је оговорио да је „свакако добио радио мјесто према заслуги“. После тога почeo је обрати се и Павловић је, погодио је у око, одмах пребачен у амбуланту.

— Станицу сам купио у Француској да би се јајао жени и ојци док су на плажи — изјавио је Марселен Еме у Станици милиције у Петровцу. Није

Позајмљена карикатура

— Жено, дођи да видиш Свети Стефан!
(J. Самардић)

СА ФОЛКЛОРНИМ АНСАМБЛОМ „КАЊОШ“ У ТУНИСУ

ТРИДЕСЕТШЕСТОРИЦА младића и дјевојака, чланова Фолклорног ансамбла „Кањош“, враћали су се тога дана са традиционалне међународне смотре фолклора из Туниса у домовину. Зато су, без изузетка, били раздрагани и срећни када се ЈАТ-ов „БОИНГ“ „одлијепио од врелог асфалта туниског аеродрома и винуо над плавом пучном Средоземља. Као да је тог тренутка избрисан с њихових лица сваки траг умора од несносне афричке жеге, непроспаваних ноћи и десетодневног напорног гостовања у Тунису, Бизерти, Хамамету, Картаги и другим градовима ове пријатељске земље. Умјесто умором, лица младих људи зрачила су задовољством, које се осјећа послиje успјешно обављеног посла. Сваки од њих, и нас неколицина који смо били само посматрачи и, у неку руку, пратња на њиховој турнеји, носили смо безброй пријатних утисака и сјећања на незаборавне сусрете, познанства и пријатељства. Радост повратка у домовину била би, с времена вријеме, помућена мишљу да више није преостала ниједна непроспавана ноћ под „крововима“ афричких палми, када би чланови нашег Ансамбла — окружени младима свих могућих раса, боја и нација — уз звуке хармонике, гитаре и обавезно тарабука повели пјесму. Тада би престајале језичке и друге баријере и у тишини спарне афричке ноћи почињала пјесма на језику српскохрватском, пјесма „Марјане, Марјане!“ Тако мелодична и разгвијетна као да је пјева било која „клапа“ с нашег Јадрана, а не младићи и дјевојке из Сирије, Мауританије, Пољске, Палестине, Чехословачке, Туниса...

КОЛО НА КОЛО У ГЛАВНОЈ УЛИЦИ МИЛИОНСКОГ ГРАДА

Требало се паћи у кругу једне такве скупине, далеко од свога неба — на другом континенту, па осјетити колико другачије трепере „жице“ које изводе толико познату мелодију, како дубоко потресају ријечи пјесме коју смо безброй пута слушали тамо далеко у подловћенским горама — „Једно јутро у свијање зоре“. И наша ношња, билокоја од Триглава до Ђевђелије, упечатљивије дјелује, наравно, када се гледа у шаренилу туника, турбана и фесова. Тако дубоко доживљавање наше на родне пјесме, игре и ношње

осјетили смо у познатом туристичком центру Хамамету, где смо први пут присуствовали концерту који је изводио наш ансамбл „Кањон“. Ту смо се, заиста, увјерили да наши момци и дјевојке улажу максималне напоре да што достојније препрезентују своју земљу и прикажу богатство фолклора свих њених народа. Јер, схватили су они, чим су ступили на тло Африке, да ту не представљају ни Будву ни Црну Гору. „Југослав! Југослав!... дочекали су их Сиријци, а сусједи Италијани прирешили су им највеће изненаде: на чистом српскохрватском језику запјевали су, приликом сусрета с „Ка-

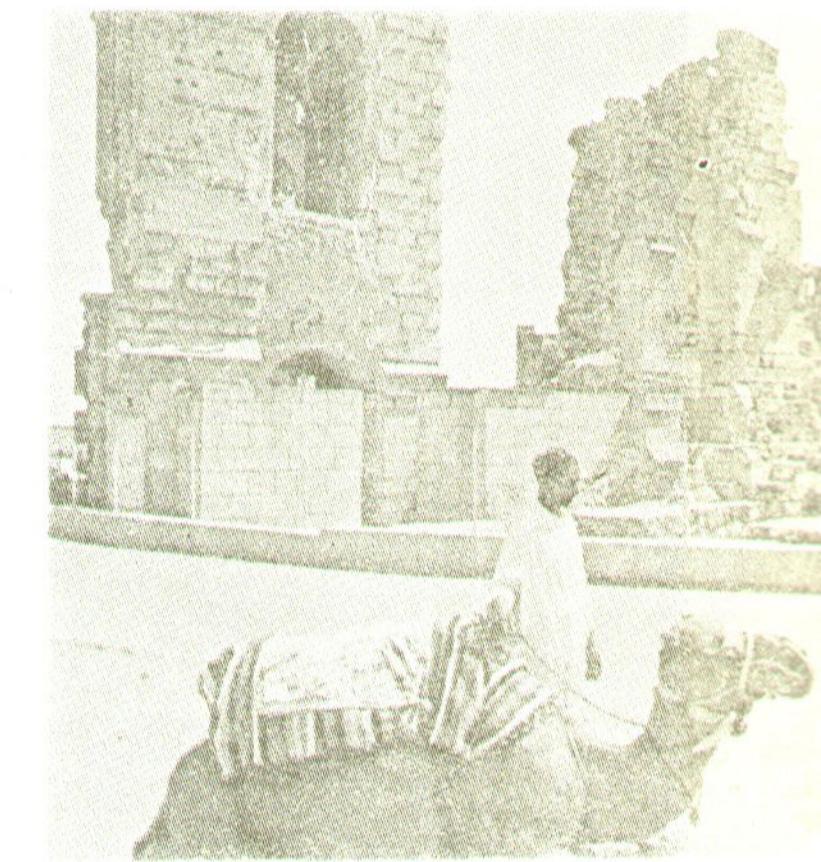
њошем“: „Друже Тито, љубичице бјела“, и повели ко зарачко кло, Наши момци узвратили су италијанским пјесмама „Бела ћао“ и „Аванти пополо“.

И тако, послиje сваког наступа и сваког повратка у Студентски центар у Тунису, где су ансамбли били смјештени, слиједили су нови сусрети, познанства и пријатељства... Наш ансамбл, можемо без претjerивања казати, био је у центру пажње. То се лако примјештавало нарочито приликом заједничких програма свих двадесет екипа из земаља са свих континента, као — што је био незапамћени спектакл — приликом отварања фестивала, када су главном улицом Туниса продефиловали сви учесници у народним ношњама и са својим разноразним инструментима, изводећи свако свој програм. Становници овог милионског града бурно су поздравили југословенску екипу, не само због богатства костима из свих крајева Југославије, већ и ради атрактивности њиховог програма. Улица Хабиба Бургибе одјекivala је од пјесме, сви рке и аплауза. Свака екипа би застала и извела по једну од својих тачака. Наши момци заиграли су коло на коло. Затим се оно отворило и ти снажни и спретни младићи наставили су да тако ходају улицом неколико десетина метара. На другој страни могло се видjetи како Канаћани степују, како се Суданци и Мауританци у тран

су љуљају, ударајући у своје бубњеве. Сиријци изводе игре с мачевима, а Пољаци плесове...

ПУБЛИКА ЈЕ ОСВОЈЕНА — ПРВИ ПОГЛЕД

Сљедеће ноћи наш ансамбл наступао је у древној Картаги, на чудесном Римском амфитеатру који може да прими око 15.000 гледалаца. Заједно с њим у програму су учествовали Канаћани и Оманци. То већ било је у знаку Југословена — писали су туниски листови.. Дотјерана кореографија, богатство ношњи, увјежбаност покретат, висока техника и одговарајућа музика — били су, углавном, епитети које су они подијелили „Кањону“. Уосталом, да цитирајмо изводе из неких листова. Под насловом „Неочекивани узлет југословенског фолклора“ угледни туниски дневник, послиje концерта нашег ансамбла у Бизерти: пише: „Бизерта је пајзад доживјела једну манифестацију која је унијела освјежење у овај град и пробудила га из свакодневне летаргије... Прекјуче, у сликовитом амбијенту ширињске тврђаве, која је била посебно уређена за ову прилику, југословенска фолклорна група дала је бриљантну представу пред младом и бројном публиком. Грациозни покрети играча и играча у богато укrašenim ношњама и ри-

Остати Римског амфитеатра у

ДОВИЋЕН — У БУДВИ ИЛИ Д

У СКЛОПУ ове наше приче с пута по Тунису, желимо да читаоцима представио Ахмета Махајија из Дамаска, главног кореографа професионалног државног ансамбла Сирије. Срели смо га и упознали у Тунису.

— Нијесу најважније ме даље и награде — рекао нам је овај млади Сиријац. — Важније од тога, на оваквим смотрама, је оно што се догађа иза позорнице, а то су контакти, појединачни и групни, познанства и стинска пријатељства. У тим тренуцима настају обостране симпатије. Послије неколико часова познанства с ваним људима, овде у Тунису, већ прве вечерија сам једнако бодрио и једнако се радовао успјеху ваше екипе. Нећу говорити о ваним ансамблу трупи, то је казала штампа, а рећи је особито империсонирала друга већа личност. Иако се радовао успјеху ваше екипе, то је његова позорница, а то је њихова човјечност. Ових квалитета не би значила ништа и компоненту, која је дубоко увриједила фолклор тако и у народ у коме је

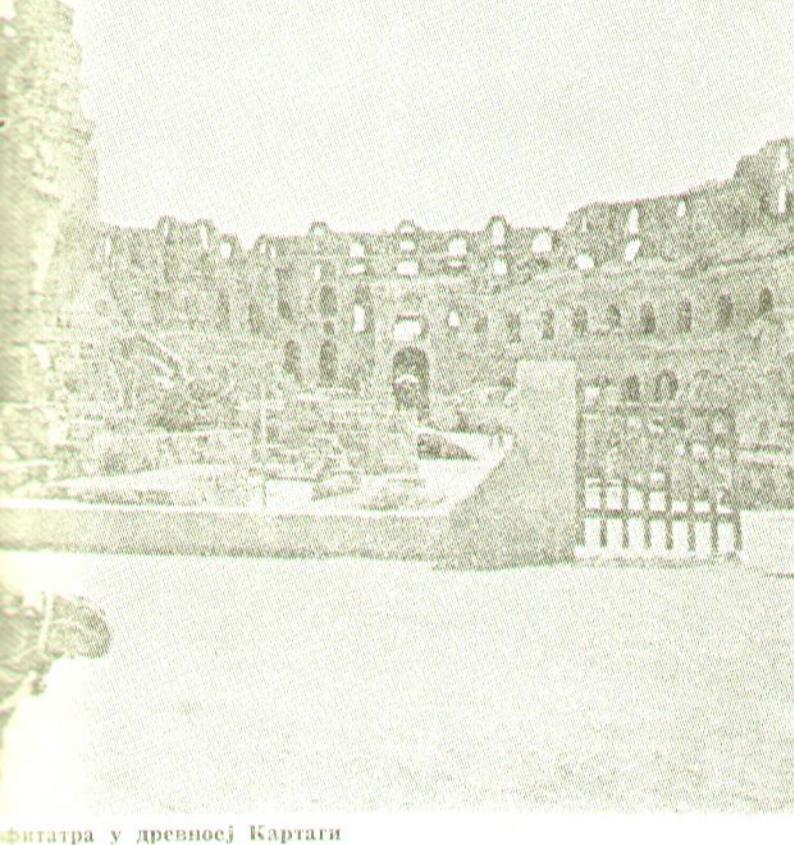
— Није случајно дошло до стварања програма у заједничком костију југословенској музici и пјесми. У свих тих односа о којима смо већ велико, не толико по свом умјетничком, него по томе што је јединствен догађај у народним фестивалима.

Игра, пјесма и музика брину грану раскидива пријатељства. Надам се да ће у Тунису бити виза за размјену наших дјелића, у Будви или Дамаску! — рекао је разговора наш пријатељ из Сирије.

„Кањош“ — тренутак из Туниса

Е БИТИ ЈУГОСЛОВЕН

Фотографија у древној Картиги

**БЕЊА!
ЛИ ДАМАСКУ**

Ахмет Махајни

ваше екипе као и наше ансамблу као умјетничкој арећи ће и жири. Мене је друга врлина ових млађовјечности. Умјетност без њила ништа! Зато кроз вједно и ту веома важну увријежена како у ваш коме је он настао.

До стварања заједничке коме костиму, засноване на пјесми. То је посљедица која смо већ говорили. То је у умјетничком дому, већ догађај на оваквим међу-

брину границе и стварају не- се да ће ово са Фестивала јену наших ансамбала. Зато: ку! — рекао нам је на крају прије.

из једног прекрасног тур- стичког мјеста са обале Јадранског мора — Будве. Извео је пјесме и игре са подручја Републике Југославије и освојио публику на први поглед. Између осталих, пјевао је Чедомир Петрић у оквиру натјецања

солиста, а овај пјевач, са

группе па да се запази да то није случај код свих.

Ова фестивалска ноћ, мирна и ведра, била је свакако, највише обиљежена овом југословенском групом, пуном живота и енергиије — завршава коментатор овог листа Абелх- фид Боусида.

ли су вођа пута нашег ансамбла Светозар Радуловић и кореограф Слободан Мићевић. Када су то саопштили кореографу Сиријског ансамбла Ахмету Махајни, са одушевљењем је прихватио. Требало је испословати још од организатора Фестивала да се у програм у-

ПРИЈЕМ У АМБАСАДИ

ПОВОДОМ празника тринаестојујског устанка наш амбасадор у Тунису Драгомир Петровић приредио је пријем за чланове ансамбла „Кањош“. У вишесаставном разговору са члановима Ансамбла, амбасадор Петровић се интересовао о програму Фестивала и изгледима наше екипе за пласман.

Иначе, за цијело вријеме боравка наша екипа у Тунису била је окружена бригом и пажњом особља Амбасаде. Ка да је сазнао за идеју о заједничкој тачки програма југословенског и сиријског ансамбла, амбасадор Петровић се заложио код Организационог одбора Фестивала да се она унесе у програм.

— Јесте ли задовољни овим нашим „ђетићима“? — упитали смо амбасадора Петровића, када смо послије неколико дана с предсједником општине Будва Бранком Иванчићевићем били на пријему у Амбасади.

— Врло сам задовољан овом групом — одговорио нам је. — Понашају се примјерно, дисциплиновани су. Видим и из овдашње штампе да се веома похвалио пише о нашем ансамблу. Чујем и да су освојили симпатије и код осталих екипа.

својим топлим и живахним гласом, биће сигурано један од фаворита у такмичењу.

Што се тиче игре, биле су многобројне, разноврсне и невјероватно добро изведене. „Кањош“ из Будве извештео је програм једном игром из Црне Горе, након чега је слиједила игра „Гла моч“ из Босне, затим комична игра „Танец“, која је публику одушевила и на крају „Свита“, која представља борбу југословенских народа против окупатора. У овом величанственом југословенском спектаклу треба свакако подвиги беспрекорну технику игре и висок ниво кореографије, као и симболични садржај, понекад врло озбиљан и дубок. Хомогеност овог ансамбла је апсолутина и беспрекорна, а постигнута је највећа могућа хармонија између музике и игре. До- волно је посматрати друге

ФЕСТИВАЛ ПОД ДЕВИ-
ЗОМ: МИР НА
ХОРИЗОНТОМ

Услиједили су концерти у Сиди Бусаиду, на тргу у Ла Гулети, где је, уз ритам наше музике, заиграло стотинак тунискних дјечака и дјевојчице, и на крају посљедња ноћ у Картиги, када је, на завршиој свечаности, поред осталог, изведена и заједничка југословенско-сиријска тачка, која је била бурно поздрављена, јер је то био јединствен примјер зближавања, узајамних симпатија и пријатељства, који се одвија ван сцене, тамо далеко од кулиса, у кругу преbijалишта. У програму су учествовали кореограф ансамбла „Кањош“ Слободан Мићевић и млада талентована балерина сиријског ансамбла Ада. Идеју за извођење заједничке тачке да-

несе још једна тачка. Протекла је неколика дана у неизвесности. Зато вријеме у нашем и сиријском ансамблу владало је велико интересовање да ли ће доћи до остварења те идеје. У међувремену, програм се интензивно спремао. Млада Сиријка брзо је савладала грациозност покрета заљубљене дјевојке у игри „Шота“. Стигла је и повољна вијест: унесена је нова тачка у програм — југословенско-сиријска. Одмах послије њене најаве, величанственим амфитеатром у Картиги проломио се френетичан аплауз. Није он био изазван само очекиваним умјетничким ефектом ово двоје младих људи из двије географски удаљене земље, мада је и то било заиста на висини, као што ни сам Фестивал није мјерило вриједности умјетничких достигнућа оног или оног народа, већ нешто далеко дубље и хуманије, што освјетљава путеве зближавања људи и народа и оплемењује односе међу њима. Уосталом и сам Фестивал је добио назив: Мир на хоризонту.

И свуда за вријеме гостовања, на путу по Тунису, наш ансамбл су пратили гостопримство, цвијеће и нескривене симпатије свих. Заиста, пријатно се осјећати Југословеном на једној таквој смотри која зближава људе из цијelog свијета.

Текст и снимци:
Владимир Станишић

Заједничка тачка „Кањош“ и Сиријског ансамбла

ЗАПИСАНО НА ПЛАЖИ ЈАЗ

НАЈДУЖИ ДАН

КАД ПЛАЖУ ЈАЗ посматрате поћу те утисак великог роја треперавих звијезда. Дању, гледано са истог мјеста, то је град из бајке: мноштво шатора и камп-куница најразличитијих боја и облика, исто такви сунцоборни кола... А тамо даље — море: бистро, плаво, широко, мирно...

И море туриста, људи свих старосних доба, различитих по много чему, сличних, такође, по много чему... И тих туриста је ових дана овдје рекордан број — преко три и по хиљаде.

Иначе, на плажи Јаз могу се срести углавном три „врсте гостију“: они који овдје проводе у кампу свој годишњи одмор (кажу ко прво овдје схвати не иде даље, не тражи боље и јећије место), затим они који, пролазећи Магистралом, не могу да одоле љепоти која им се паметне на први поглед зато схвате, предахну, окупљају се, ручaju и, на крају, овдје је доста и „домаће чељади“ — гостију нарочито из Котора (јер, какво је то купање у заливу при овом на „отвореном мору“), а затим Тивђана, док Будвани с Јазом имају сталну „градску аутобуску линiju...“

Све — на дохвату руке...

Сви су овдје, нема сумње, задовољни оним што им пружа плажа Јаз. Најзадовољнији су ипак, они који овдје проводе годишњи одмор. Ту се, кажу, „два дана на другим плажама спајају у један — најдужни купачки дан“... Устаје се „са сунцем“ и „право из кревета у море“ а прва јутарња кафа пије уз шум морских таласа. Не жури се ни на ручак. А кад сунце крене на починак, још доста је оних који тек започињу разговор ту на обали... И вечераша се често пријевjetlju звијезда и уз шум таласа. А када се и то заврши, онда по избору: музика београдског ансамбла „Пјер“ може се слушати под шатором на морским таласима (многи кажу да је ноћно купање и најљепше!), на обали или на тераси уз добру капљицу, риље специјалитете (заиста, ријектост на нашој обали!), уз мирис роштиља...

Све је тако ту, на плажи у кампу, на дохвату руке. Отуда и истинитост оне тврђње да је дан проведен на Јазу дуг колико и два на другим плажама... А за многе — који воле бистро море, топлу морску воду, пијесак и сунце — то је и највижније. Зато овдје нико и не говори о посебном комфорту...

Ново на Јазу...

Истини за вољу, на плажи Јаз има и комфора у односу на раније године. Нова електрична расvјета уљепшала је камп и учинила боравак у њему удбијијим. Воде има релативно довољно, а то је омогућило да се направи санитарни чвор, тако неопходан једном оваквом објекту. На Јазу имају и два киоска с готово свим што је госту потребно: информације, сувенири, мјешачница, штампа, цигарете и друге ситнице које се на оваквим мјестима продају. Када се томе дода и продавница прехрамбених производа, онда услуга за госта постаје комплетнија...

Туристи ове године имају на располагању више путева на плажи и реквизите за спортове на води и забаву. Чамци се могу добит по цени од 30 динара на сат (сунцобран се дневно плаћа 15, а лежајка 10 динара).

У ресторану хране стаје 62 динара дневно, а пролазник, ако узима кувана јела може приступити да ручи и за 36 динара (супа 5, јело око 32, салата шест и хљеб два динара). Иначе, порција хевапчића кошта 18, а мијешано месо 40 динара.

Са пићем је нешто другачије: флаша пива стаје девет динара, флаша сока — седам, али се литар киселе воде плаћа 10 динара (кажу — потражња је велика и не могу да стигну да је обезбиједе, па тако „брзмажа“ гости! На овакве цијене пића од 20—24 часа плаћа се и такозвани „музички динар“, а то значи да је пиће за десет одсто скупље...

На крају, кад се зна да овдје има преко 400 мјеста у ресторану, задовољни су и угоститељи и гости (а обострано задовољство је и најбоље).

...и понешто од старог

Има ипак, понешто чему се може и замјерити, што треба исправљати, опет у интересу гостију, угоститеља и других радника који држе овај камп. Све не може одједном, знамо, али — ипак...

На улазу у камп дочека вас рецепција и рампа на путу. Ако сте намјерили да овдје кампујете, платићете по утврђеним цијенама.

Авто-камп на плажи Јаз

Ако сте путник-намјерник, пролазник, и жељите да предахнете, освежите се и ручате — наплатиће вам за улазницу пет динара, а за паркирање кола исто толико. Других дажбина нема. И то је све у реду, то је, на крају, ових дана скромна цијена. Смета, међутим, што тај паркинг није уређен, што нема никакве настручнице и хлада, па се снабдите како сами знате и умјите... Смета и то што је окретиште градског аутобуса на прашњавом путу испред терасе ресторана, па кад аутобус нађе, а то није тако ријетко, падне облак прашине на столове, на чашице пуне пића и у тањире с храном... Смета, на крају, и најчакадамски и прашњави пут од Магистрале до кампа у дужини од неких 80 метара, па нова монтажна барака очито намијењена за продавницу, али, ето, крај је јула, а она је празна. Смета у току дана топло пиће у ре-

сторану и повремено спора послуга, па и то кад у јеловнику пајете „пасуљ с телечим печењем“, а добијете без претходног договора са конобаром пасуљ са виршлама!

Гости су ове године, кажу овдје, уреднији него раније. Камп је чист. Ипак, иако у њему има доста кант за смеће, има и смећа поред њих! А могло би без тога, признајете... Има и оних којима се не спава, па у „ситне сате“ запођену већеље. А и то смета.

Но, кад се на једну страну узме дивна плажа, бистро море и топло сунце, а на другу се сјестало — превлађује ово прво. И гости на Јазу проводе годишњи одмор задовољни. Задовољни и одлазе. Отуда и све чешћа обећања: „Доћи ћемо и идуће године...“ И многи долаје ко зна по који пут... Биће таквих све више...

Велимир Адамовић

АНКЕТА

ГОСПОДИН И ДРУГ ПРИГОВАРАЈУ...

Обратили смо се радицима у туристичким агенцијама који најнепосредније долазе у контакт с гостима да нам кажу на шта се посјетио. Будве жале, шта приговарају и шта је то што им највише смета док смо им ми домаћини.

Туристи који навраћају у пословницу „Компласа“ радицима с оне стране пулта жалили су се на ињуљбазан однос особља на reception-у хотела „Авале“, да се на тераси тог хотела галами до два сата послиje поноћи, а на другу галами прераста у цику и писку, док је крешендо свега поноћно урлање и завијање неодговорника. Жале се да су милиционари ињуљбазни и пингају зашто она на овакве испаде неодговорних прођу и не обазрују се на њихово поншање.

Гости „Авале“ питају у пословници „Компласа“ зашто ове године нема милиционара у бијелим униформама који су „тако дивно регулисали саобраћај на улицама, говорили стране језике и били необично одјерени“.

У пословници „Путника“ су нам рекли да гости немају парочитих примједби и да не постављају неугодна питања. Највише се најљуте кад се не могу информисати када креће аутобус на одређеној линiji, има ли мјеста, каква је веза у неком граду да се путовање настави и слично.

Ми им такве информације не можемо дати. Почетком године праžakili smo od саобраћајних праžakili da nam доставе редове возње, али нам их није једино предузеће још није доставило — каже шеф пословнице Лана Поповић.

Другарица Поповић замјера својим колегама у другим агенцијама што немају редове возње жељезнице, бродова и авиона.

Јер, каже, за једну агенцију без срамота ако се странка врати без таквог обавештења које јој се мора дати, а често до тога дође само зато што се редови возње не почује на пријеме.

Примједбе гостију који навраћају у „Југотурс“ највиše се односе на то да су оркестри који спирају на терасама врло бучни, па мира немају ни у хотелима где се на терасама не музичира. Примјеђују да је „живот на мору“ неортогоизован и да не постоје редовне линије до Светог Стефана, Јаза, св. Николе и других мјеста где би жељели да пођу. Владници таксија, како се гости жале, немају цијене за одређене возње, сваком приликом се погађају и уцјељују госте, одређујући цијене „од ока“.

Душко Маслонар, из честих који тајка са странкама, извлачи сљедећи закључак:

— Будва би морала да има један централни информативни пункт који би био на „ударном“ мјесту и у коме би гост могао да добије најшире информације. Таквој информативној рецепцији агенције, хотели и туристички биро доста-

вљали би и стање попуњености кампната, и гост би, одмах по дојаску у Будву, дознао у коме правцу треба да крене, где може да купи неопходан предмет, да се информише где се најпријатније може забавити и где може да види оно што га највиše интересује. Такав пункт морао би да ради двадесет четири часа непрекидно, с гим што уопште не би смиса да се бави комерцијалним пословима.

„Атласовим“ посlenцима страже споштавају да су у Будви високе цијене пића и издаци за издавање сунцобрана на плажама. Жале се да се на тераси „Монгрен“ чека по попа сата на услугу љуте се што се хотели „пребукирају“, па гост не добије жељени хотел, а за гласно музичирају орkesta каку — „то је неподношљиво и нејасно нам је зашто мора да се спира на сваком углу“... Драгослав Новаковић

ТЕЛЕФОНИ КАСНЕ

У Заводу за изградњу и уређење општине обавијештени смо да изградља телефонско-телеграфске канализације и мреже од зграде Пощте до насеља Подкошљук касни због неблаговремене испоруке каблова од производње. Иначе, радови на овом објекту, који ће према пројекту преузети ПТТ Титоград, стајати 2.500.000,00 динара, започети су још у децембру прошле године, а изводи их ПРЕДУЗЕЋЕ „Занатпродукт“ из Старе Пазове, које је капитализацију ТТ са шахттовима запршило још почетком маја.

Завод је на вријеме затражио испоруку каблова — И поред више интервенција и личних контаката — ре-као нам је директор Завода Мило Грговић — ни до данас нијесмо успјели да каблове добијемо. Пајковић што могу споштити јесте да фабрика из Светозарева не испоручи каблове све док ПТТ Титоград уговором не регулише потребе овог материјала који је, иначе, дефиницији на тржишту. По добијању каблова објекат ће бити завршен у року од 30 дана.

В. С.

ПРВИ КОРАК КА МОНОГРАФИЈИ

На састанку Иницијативног одбора за израду монографије Будванске општине у дискусији су учествовали Светозар Вукмановић-Темпо, Бранко Иванчевић, Саво Куљача, Пеко Лукићевић, Радко Дулетић, Др Миро Јукетић, Драгослав Новаковић и низ других учесника овог скупа. Једногласно је истакнуто да будванска ривијера својим географским положајем и природним погодностима сваке године привлачи све већи број домаћих и странских туриста, као и да је ова комуна веома живо заинтересована да тих посетилаца буде што више. С тим циљем подижу се смјештани капацитети и инфраструктурни објекти, обезбеђују услови за пораст ванпансионарске потрошње, побољшавају саобраћајне везе и пропагандном службом настоји да се заинтересује потенцијални гости за двадесетак пјепичаних плажа и услове листовања, односно зимовања па подручју од Јаза до Буљарице.

У крајем излагану председник Скупштине општине Бранко Иванчевић је напоменуо да такозвани модерни помади, како је неко, не без права, називао туристе, на својој јуријави свијетом желе не само да уживају у љуботи мјеста у којима се краће или дуже времена задржавају, већ траже да се — потпуније него преко телеграфски срочених проспеката — што ближе упознају и са културно-историјским и другим знаменитостима крајева у којима борзве. Ведичи којима су такви гости премуштена рутински обављају тај посао, пошто, пајачиће, ни сами нијесу довољно обавијештени о свему што би гостима требало показати. Чак ни они који од туризма живе не знају шта приближно све о прошлости овога краја. Многи од њих треба да се са ми обавијесте о томе како се живјело па овом тлу — ко се све, када и како смјењивао, шта је све остављао, односно са сјом односно.

Сачуван је не бани најаснији помен о побунама против феудалата и устанцима против Млечића, крвљењима с Турцима Французима и Аустријанцима. Шепан Милли прошао је овим крајем из кога потичу пустолови Заповићи. На збору у Станићевићима, где се налазила друга резиденција првогорских митрополита, расправљало се о још једном самозванцу, графу Димитрију Вујићу. Пењки патријарх Брк ћи нашао је једно вријеме склониште на овом тлу, где је осуђен и мучен онат долни. Стефан Ми-

лов тров Љубиша намјерава је да напише сто тину причања Вука Ђојчевића, али га је у томе смрт прегребла. А пошто је он углавном записивао оног што је чуо и како је чуо, није искључено да и данас вриједни записивач не би нашао драгоцену грађу за сагледавање минулих времена и људи у

Преко двије хиљаде година постоји Будва. У дубини вјекова назире се и најстарији Светог Стефана и Петровца. Очигледно је да су темпног деценије и стотије оставили разноврсне трагове који се могу реконструисати преко докумената из архива Котора, Цетиња, Задра, Венеције, Рима, можда и Цариграда. То трагање склончано је с бројним тешкоћама и материјалним издацима, али је доста тога већ објављено у разним листовима, часописима, годишњицима и пригодним публикацијама, којих се лакше долази, или се чува у библиотекама, породичним и манастирским „архивима“. О појединачним подручјима прилично је и доста студиознописано — постоје о њима докторске дисертације, дипломски и магистарски радови — али је погребно све то сакупити, проучити и из мноштва то материјала правити критички избор, ослобађајући се података који се односе на поједини раздoblја или области који више у доволно илустративни и карактеристични да би се могли поступно пратити у цјелости сагледати.

Од свих присутних подржана је иницијатива да се приступи планском и систематском раду на монографији, која би требала да буде научно презентирана, али написана популарно, како би била приступачна најширем кругу читалаца. Већ на самом почетку треба знати шта се хоће и „колики је губер“ према коме се треба пружати, али иницијативија да се да рецензентска публикација која би кроз ријеч и слику дала преесек политичке и културне историје овог краја, али и визију његове будућности. С обзиром на чињеницу да је у питању сложен и обиман посао, чије обављање захтјева доста спага, времена и средстава, брига о монографији, од првог састанка па док се она не појави пред читаоцима, треба да буде у домену најодgovornijih faktora комунике, који ће, према потреби, тражити одговарајућу помоћ од шире заједнице.

Тако је, може се рећи, учињен први корак ка монографији.

БОГАТО ЛИКОВНО ЉЕТО

У галеријама Будве и на створеном простору испред зидина Старог града организују се значајне ликовне манифестије, које изазивају интересовање бројних домаћих и страних туриста. Само у току протеклих мјесеци имали смо прилике да видимо неколико хиљада лица, што најрјечитији говори о већ импозантном броју љубитеља ликовног стваралаштва.

Прва у изложби које су, поред изложбеног, имале и карактер сталног међуопштинског, међурепубличког повезивања, била је „Црногорски сликари и вајари“. Репализована је у сарадњи с Модерном галеријом из Титограда. На њој је било заступљено четрдесетдесет пај познатијих сликара и вајара из наше Републике, међу којима Дадо Ђурић, Љубарда, Милуновић, Гвозденовић, Ивановић, Станић, Ђуровић, Пура Ђурић и Арнавутић. Участ Дана борца, 4. јула постављена је изложба тројице преминулих великања наше умјетности Мила Милуновића, Петра Љубарде и Риста Стијовића.

С. П.

ПРОДАЈНА ГАЛЕРИЈА У СВЕТОМ СТЕФАНУ

Последње вишемјесечних припрема, у Светом Стефану је, у оквиру Културног центра, отворена продајна галерија, у којој ће туристи, који посјећују и бораве у њему граду-хотелу, моћи да купе радове истакнутих умјетника из наше земље.

С. П.

Петровачки мозаик неприступачан

Још 1902. године у Миринштима код Петровца на Мору, откривена су два мозаика (подни украси римских кућа), који, на основу стилских особина, потичу из III и IV вијека.

Квалитет мозаика говори о богатству власника виле које му је омогућило да добије мајсторе који су, судећи по сличним мозаицима у Норичу и Илици, припадали радионицима са центром у Салони.

Скулптиги општине Будва прије десетак година донијела је одлуку да се петровачки мозаик, величине 35 квадратних метара, заштити и стави под кров (који је онда стајао око 16 милиона динара) и да постане доступан посетиоцима.

Пошто је земљиште урбанизирано на том подлогу дошло је до тога да се не може прићи мозаику. Након, у његовој непосредној близини, заградиле су мозаику визуру и, што је најгоре, прилаз, који постоји само на папиру. Пошто га власници кућа не признају, многобројни туристи враћају се с пола пута, јер им се ограда дводнева новиза куће испречују.

Мјесна заједница и Туристичко друштво треба да нађу решење да мозаик у овој туристичкој сезони буде доступан љубитељима културно-историјских споменика.

С. П.

Споменици дочаравају љепоту револуције

Стеван Јукетић

дину, Новембарску награду Будве и низа других признања. Од свих својих радова он издава рельеф рађен од челика у великој сали ЦК СК Хрватске у Загребу.

Иако живи и ради претежно у Загребу, свој пријомски завичај није заборавио, већ многе идеје преноси из овог лијепог краја.

Као активни учесник НОВ, Стеван Јукетић припада свим својим бићем револуцији, којој теми се увијек враћа с посебним пијететом, што можемо да видимо у читавом његовом умјетничком опусу. Он је реализатор споменика на Брајићима и у Поборима, двије спомен бисте на Светом Стевану народним херојима Вуковићима и Шуњи и Нику Анђелу.

— Споменици су потребни не само да би се посјетиоци информисали, него, што је још важније, да би се генерацијама које настају сачувале и презентиране приједности, које су се кроз историју јављале и биле прије поступке у овом крају — рекао је једном приликом овај врсни умјетник и аутор бројних споменика расутих широм Југославије.

С. П.

СУСРЕТИ

Залубљен у боје

Наш суграђанин Стеван Јукетић добитник је бројних награда између осталих за споменике Ђуру Ђаковићу у Сарајеву, борцима Славоније на Петровој Гори, Ловћенском одреду. Добио је Тринаестојулску награду СР Црне Горе 1973. године, Савезну награду СУВНОР-а „4. јули“ за 1974. годину.

или ватра која у ноћи зрачи сјевјетлом постојања. Пајо вољи живе тонове, колорит од свјетлих и јарких боја. Но, доволно је разноврstan да бисмо га могли карактеризати само по томе.

Одакле те боје? Можда још из молерских дана, када је стану требало дати већност, свјежину и ширину управо јарким бојама. Питамо га: колико су малање и сликарство различити.

— При извођењу молерских радова морамо се, хтјели то или не, придржавати одређених шаблона, макар то били они у виду ивице једног зида... Са сликом је другачије. Мора се завршити, али тако да се крајеви пружају у недоглед...

— Можда има и неких сличности...?

— Једино у тонирању. И молерај би могао бити нека врста пријењење сликар-вјештине, само кад би људи пристали да цијене праве лиције и строге оквире. Чини ми се да сам још тада помагао да тежко ослобађају линије. То му сад некако дође...

Пајо ради из задовољства, не размишљајући да ли ће то донијети неку корист. С дјетињицем одушевљенjem при хвати се кичице и предаје јој се без остатка. Он се занесе кад прави фигуре од школи или кад излива у врелом олову своје жеље да напиша друго не примјењује.

Пожелимо му успјех на путу којим је кренуо.

Слободан Рогановић

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

Уговорено на галији...

Четрдесет и пет година послије стравичне погибије за Голијем врхом, синови и унуци оних 1400 Паштровића, сачртањених у гробљу на Мртваници, напали су се пред новом опасношћу: „да их Турци опржи“. Требало је, да би се та опасност изbjегла, поново, ко зна по који пут, тражити „вјеру у невјере“, то јест споразумијевати се са Млечићима. На тај корак текнко су се одлучили, јер се, због тога што су им помогали у борби против Мавара, угарски краљ Лajoш (онај Љубушин Лујо Мацар) упутио 1378. године са војском да казни Паштровиће. Порушио је утврђења, похарао и попалио села, а за Голијем врхом посјекао 1400 Паштровића... Па, ипак, како другог излаза није било, три године пошто се над Котором залепришала застала крилатог лава св. Марка, 4. априла 1423. године четрнаест представника паштровског збора споразумјело се с млетачким адмиралом Фраческом Бембом да се и Паштровићи ставе под окриље Млетачке Републике, с тим да им се остави у цјелини староставник и да им се „не узме никакв порез ни данак новчани и крвни“.

Представници паштровских племена Каньош Владеновић, Близињућа, Сорак Бусаловић, Петар Гласац, Јован Буљаревић, Радић Грубачевић, Вукога Драговић, Матко Калођурђевић, Раодик Миковић, Пријоје Новаковић, Дабижив Алексиј Паштровић, Јован Рисаловић, Новак Томић, Новак Прањац и Јован Чудић затражили су да им се потврде привилегије и ослобођења дата и потврђена „од многе господе императора, пана краљева и од преведре Млетачке Републике“. У књизи паштровских привилегија — истакнуто је и том приликом — записано је да је још Диоклијан, „по народности Далматинак“, ослободио 300. године Паштровиће „свих терета за све земље и мјеста свога царства“. Он је то учинио, наводно, „за вријеме свог трогодишњег столовања у Бару, где је подигао град Дюклеј“... То ослобођење потврдио је педесет година касније римски цар Константин,

на 530. године Јустинијан, за вријеме боравка у Драчу, 870. године угарски краљ Константин, називан Карло, и пана римски, годину дана касније цариградски император Василије, а након деведесет и девет година (960) цариградски император Исаифор, године 1100. византијски цар Алексије, затим, приликом пута за Јерусалим, 1175. године Фридрих Барбароса, па исак, такође, император цариградски... Поред потврде првих из староставника, Стеван Првојевићани, поништо се вјенчало са нећакијом млетачког дужда Дандола, додијелио је Паштровићима право сувјета у грађанским споровима. Цар Душан Силни проширио је паштровске привилегије даривањем каштеле на Челобрду и Јанецицу, као и давањем права да суде не само у грађанским него и у кривичним споровима. Постоји се млетачком адмиралу ставили до знања што све траже, представници паштровског збора обавезали су се да ће сваке године, као и до тада, брати свог кнеза који ће моћи да суди по старим обичајима у свим споровима и парничадама тек тошто буде потврђен од млетачких власти. Обећали су да ће, „не тражећи ни накнаде ни пла-

те“, у свако доба бити спремни за сваку слугу, било „с оружјем у руци за вријеме рата или којим другим начином на читавој територији од Бара до Котора“. За случај да Паштровићи треба да ратују у скадарском округу, „од осмог дана унапријед ће им се плаћати дневно или мјесечно колико и другим домаћим људима“. Превузета је обавеза да „свако отплије даје млетачкој влади по 12 сребрних гроша годишње“. Млетачка влада треба да тајранту племенске границе и стара права, а уз то да Паштровићима поврати све земље које су им раније припадале. У случају да се за вријеме рата не могу одупријети или одбранити, Паштровићима ће се омогућити смештај у суседним крајевима, односно у котарској околини, а уз то млетачка влада плаћаће за њихово издрžavanje. У случају склapanja мировних уговора или споразума, Млетчићи не могу исрочити Паштровиће другом господару „него ће их вратити у првашњу њихову слободу“. Најзад, постављен је још један услов: да Паштровићи не плаћају никакве дажбине млетачкој царини, пошто „то никад нијесу били вични да чине“.

Више по свијету него у завичају

О Кулфина до Бабина вира, на подручју које захвата око 65 квадратних километара, непосредно поред морске обале и на подножју Паштровске Горе, налази се педесетак насеља из коих се све до другог светског рата масовно одлазило „тробухом за крухом“, тако да Паштровићи данас имају више по свијету него у завичају. Набројајући нека од њихових станица у којима се — изузимајући Петровац, Свети Стефан, Прање и Бечиће — вијек тек по којима, а сваке године је тих људима све мање. То су славесна насеља: Бечиће, Близињуће, Браћа, Буљарица, Буравице, Витов до, Војине, Врба, Голубовиће, Грабовиће, Градиће, Дабковићи (Каженегри), Дробини, Дукљанићи, Дуљево, Ђечаша, Јуковића, Илико брдо, Калчерац, Катић, Крстац, Крушевића, Кулаче, Лукање брдо, Магазини, Маровићи, Новоселце, Перешић до, Петровац, Побабац, Подлажац, Поповац, Рибница, Режевиће, Ријека, Ристовић, Свети Стефан, Слављића, Тудоровиће, Чакић до, Челобрдо, Чесманово и Чучуџи.

У овим селима, засецима и људским станицама живјело је прије сто година (1875) 2986 становника. Петнаест година касније (1890) евидентирају је 3291, а 1912. године пописано их је 3631. Пописајући другог светског рата, управо 1948. године, на подручју Паштровића било је свега 1877 становника, пет година касније — 2239, а 1961. године — 2218. Највеће паштровско село, које је сада готово пусто, Тудоровиће је 1875. године имало 49 домаћина са 239 житеља. Челобрdo је са 214 становника било преко три пута бројније од еничада, а у нему је било десет домаћина више него у Светом Стефану. У Кулачама је живјело 109 становника, на Крстацу — 116, у Врби — 129, а у Катићу — 166. Са 354 житеља ондашића Лества (назив Петровац скоријег је датума) била је нешто бројнија од Буљарице у чијим је 60 домаћина живјело 268 становника.

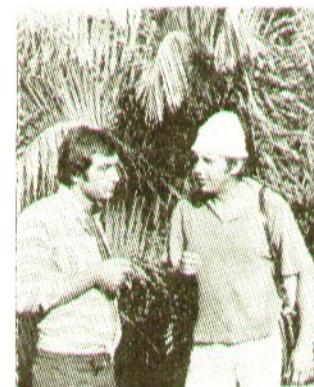
ИМА РИЈЕЧ: ДРАГАН ЖИВКОВИЋ-ТОЗОВАЦ

ПОСТАЊУ СТАНОВНИК БУДВЕ

тамошњи манастир и свог пријатеља игумана Мардарија Шиповића. Он је, риједак ентузијаст који је рушевнама својеврсног средњевјековног здана попово вратио живот.

Шта мислите о туристичком развоју Будве?

Будва је нешто што се не срећа на Јадрану. Природа је овдје била толико издашна да се без претеривања може рећи да је будванска ривијера, европски раритет. Ипак, ту и тамо, затаји — човјек. Узвите, на пример, Школј код Будве. Тамо је ресторант „Хаваји“ лијепо уређен и посјећене, али то је идовово. Оствавиће требало да постане ве-

Драган Живковић и Светозар Илић

лико излетиште туриста. То подразумијева нове објекте и редован превоз

бродићима до острва. Тада не би главна атракција био јарац који пије и пушчи, и не би гости одлазили само њега да виде.

Да ли сте задовољни публиком и она са вами?

Могло би се рећи да сам ја више домаћин у Будви, него гост и туриста. Настојим да задовољим публику која долази на терасу. Мислим да у томе успијевам: тераса је сваке ноћи пунा, а 200 — 300 гостију слушају испод терасе. Да њих оба везио отпјевам сваке вечери по неку пјесму, а најчешће ону „Сиромах сам ал“ волим да живим“.

Да ли је скупо за наше госте у Будви?

Мислим да није. Хотел „Парк“ је пун домаћих гостију, цијена пансиона је популарна — 120 — 150 динара. Храна је одлична, хотел је на сајми плажи, има велику терасу. У остале објekte мање зализим, али мислим да цијене треба да остану на овом нивоу и да их не треба повећавати.

Популарни Тозовић нам је на крају открио једну малу тајну: жели да постане становник Будве и на најбољем је путу да то ријеши. Рекао нам је да се у Будви задржава до краја јула, а тада иде у Чехословачку с групом пјевача који у организацији Радио-Београда и синдиката Југославије, одлазе да пјевају за наше раднике у ЧССР.

С. Грегорић

ГЛАВНИ ЦИЉ — ОСТАТИ У ЛИГИ

Послије двогодишње паузе „Могрен“ је поново члан Црногорске фудбалске лиге. Без изгубљене утакмице, тријумфовало је завршио поход кроз лигу фудбалског подручја Котор, доказавши да му је место у већем рангу такмичења. Да овај успјех није био случајан показује и то што је „Могрен“ био побједник купа „Никшић Вујић“ и полуфиналиста купа Маршала Тита за подручје Црне Горе.

Малу сјенку на ове спортске резултате баца кашњавање „Могрена“ и његовог главног конкурента „Орјена“ одузимањем по четири бода због навод „штимованих“ високих побједа свих тимова у првенству, због одузимања бодова („Могрен“ је, ипак, задржао прво место) огорчени су спортски радици у Будви, јер сматрају да је њиховом клубу наенсена неправда.

— Жалили смо се на одлуку дисциплинске комисије — каже Милорад Ускоковић, предсједник клуба. Сматрамо да није било основа да будемо кажњени. Све утакмице смо регуларно добили и, на крају, освојили прво место с бодом предности. Нијесмо „јурили“ гол-разлику, јер је „Орјенова“ и онако била боља.

„Могрен“ је почeo припреме још 21. јула за старт у новом првенству. Ангажован је и нови тренер, добро познат Budvaniima и спортској јавности Републике. То је Никола Станишић, бивши играч „Бачке“, „Сутјеске“, „Будућности“ и „Бокеља“, који је био тренер „Могрена“ и „Бокеља“. На списку се налази 35 фудбалера, који ће конкурирати за место у првом тиму.

— Има доста играча, што је и добро — каже Никола Станишић. — Конкуренција за свако место у тиму биће велика, што треба да донесе квалитет. За ново првенство појачани смо неколицином фудбалера из тимова Црногорске лиге. Приступили су нам Ивановић из „Забјела“, Калезић из „Првени стијене“ и Вујановић из „Ловена“, а претварамо с још неким фудбалерима из „Партизана“ из Моминшића и ОФК „Титограда“. Боје „Могрена“ у наредним првенствима браниће и бивши фудбалер „Будућности“ и „Сутјеске“ Бато Тодоровић.

Интервјујиве припреме наставиће се до почетка првенства. Потешко ју у раду причинјава то што већина фудбалера ради у туристичкој привреди и угоститељству, па у јеку сезоне тешко могу да редовно тренирају. „Могрен“ је добио и ново игралиште, што ће много значити, јер ће се конапично играти пред својом публиком. До почетка првенства одиграће се неколико пријатељских утакмица, а „Могрен“ ће предложити „Арсеналу“, „Бокељу“, и „Петровићу“ одржавање једног турнира на коме би се проријила форма пред старт у првенству.

— Не познајем доволно екипе у Црногорској лиги — каже тренер Станишић — али, свакако, конкуренција ће бити јака. Због тога бих био веома задовољан опстанком у лиги, а све преко тога за нас би био велики успјех. Залагајемо се да то остваримо, јер то ће нам бити главни циљ. Мислим да можемо успјети максималним ангажовањем сваког појединачника. У екипи има неколико икусних фудбалера, који ће са младима чинити спој искustva и полета. Тим мора добити своју физиономију и створити своју игру. То је дугорочан задатак и ми ћemo настојати да га остваримо. Иначе, наша оријентација је на подмладак одакле ћемо регрутовати играче за први тим.

С. Грегорић

УПЛАРНИ ПЛЕВАЧ Драган Живковић-Тозовић сваке ноћи забавља госте на цвјетнијој тераси хотела „Парк“ у Будви уз пратњу ансамбла Жарка-Јосиповића Шкуле. Тозовић смо затекли у „Парку“, баш када се спремају да иде на плажу.

— Као да не можете се без Будве? — почели смо разговор.

— Да, ја тешко! — одговорио нам је Тозовић. — Ово је већ осма година на дајући долазим на Црногорско приморје: три године сам љетовао у Херцег-Новом, а већ пет љета радим и љетујем овдје у Будви. Сваке године се осјећам љепше, па зато и долазим. Да бу дем искрен, волим цијело Црногорско приморје. Ипак, највише сам у Режевићима код Петровца, где редовно посјећујем